

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่
ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย*
Relationship between District Deputy Chiefs' Characteristics
and Their Performance of Duties in Line with the Department of
Provincial Administration's Missions: A Case Study of Phan District,
Chiang Rai Province

อมรศรี ไผเอ้อย**

Amonsri Faiaoei

อรุณี อินเทพ***

Arune Inthep

ประยูร อิมิวัตร์****

Prayoon Imiwat

ผู้ประพันธ์บรรณกิจ: อมรศรี ไผเอ้อย อีเมล: amonsrifaiay@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยใช้การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Study) โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 149 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า 1) คุณลักษณะของปลัดอำเภอ สังกัดที่ทำการปกครองอำเภอพาน

* เป็นบทความจากการศึกษาค้นคว้าอิสระ (IS) หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานภาครัฐ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

** นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Master of Public Administration student, Chiang Rai Rajabhat University

*** อาจารย์คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Lecturer, Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Rai Rajabhat University

**** รองศาสตราจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Assoc. Prof., Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Rai Rajabhat University

จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง, คุณลักษณะของปลัดอำเภอ

Abstract

This study aimed: 1) investigate the level of characteristics of district deputy chiefs in performing duties in accordance with the missions of the Department of Provincial Administration in Phan District, Chiang Rai Province; and 2) examine the relationship between these characteristics and their duty performance. A quantitative research design was employed with a sample of 149 respondents. Data were analyzed using descriptive statistics including percentage, mean, and standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The findings revealed that: 1) the overall characteristics of district deputy chiefs under the jurisdiction of the Phan District Office were perceived to be at a very high level; 2) their performance of duties in line with the missions of the Department of Provincial Administration was also rated at a very high level; and 3) there was a statistically significant positive correlation at the 0.01 level between the characteristics of district deputy chiefs and their duty performance in accordance with the missions of the Department of Provincial Administration.

Keywords: Characteristics of district deputy chiefs, Duty performance, Department of Provincial Administration

บทนำ

การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยการบริหารราชการส่วนภูมิภาคมีโครงสร้างแบ่งออกเป็นจังหวัดและอำเภอ ซึ่งมีนายอำเภอทำหน้าที่หัวหน้าปกครองในระดับอำเภอ และมีปลัดอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอเป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติภารกิจตามที่กฎหมายกำหนด ตำแหน่งนายอำเภอและปลัดอำเภอจึงถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน

นโยบายของรัฐสู่ระดับพื้นที่ และมีบทบาทในการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ (วัชรเดช เกียรติชานน, 2564)

ภารกิจของกรมการปกครองในระดับอำเภอครอบคลุมทั้งด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย การพัฒนา และการบริการประชาชน รวมถึงการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล โดยมีนายอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบหลัก และปลัดอำเภอเป็นผู้ช่วยในการดำเนินงาน การปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารราชการอำเภอและการบรรลุผลตามพันธกิจของกรมการปกครอง (กองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครอง, 2558) ทั้งนี้ การแบ่งงานภายในสำนักงานอำเภอประกอบด้วย 4 กลุ่มงานหลัก ได้แก่ กลุ่มงานบริหารงานปกครอง กลุ่มงานทะเบียนและบัตร กลุ่มงานอำนวยความเป็นธรรม และกลุ่มงานความมั่นคง รวมทั้งศูนย์ดำรงธรรม โดยแต่ละฝ่ายมีปลัดอำเภอเป็นหัวหน้ารับผิดชอบภารกิจเฉพาะด้าน (กรมการปกครอง, 2562) ความหลากหลายของภารกิจทำให้ปลัดอำเภอแต่ละฝ่ายต้องเผชิญสถานการณ์ที่แตกต่างกัน และสะท้อนคุณลักษณะในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความรู้ความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหาของประชาชนภาวะผู้นำในสถานการณ์ความขัดแย้งหรือการแสดงออกด้านบุคลิกภาพ (ปิยณัฐ ตรงศิริ, 2564) ประกอบอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เป็นอำเภอขนาดใหญ่ เป็นอันดับสองของจังหวัดเชียงราย (รองจากอำเภอเมืองเชียงราย) ประกอบด้วย 15 ตำบล 236 หมู่บ้าน มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 816 คน และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 16 แห่ง แบ่งออกเป็น 2 เทศบาลตำบล และ 14 องค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับโครงสร้างบุคลากรของที่ทำการปกครองอำเภอพาน ประกอบด้วยข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (สมาชิก อส.) รวมทั้งสิ้น 36 คน แบ่งออกเป็น ข้าราชการ จำนวน 13 คน พนักงานราชการ 3 คน ลูกจ้าง 8 คน และสมาชิก อส. 12 นาย ในส่วนของตำแหน่งปลัดอำเภอ มีจำนวน 9 คน การปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอซึ่งเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอตามบทบาทอำนาจหน้าที่ที่แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ภารกิจตามนโยบายของรัฐบาล 2) ภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง และ 3) ภารกิจที่ต้องบูรณาการร่วมกับกระทรวงอื่น ๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ รวมถึงภารกิจที่ไม่มีหน่วยงานในระดับอำเภอ ปลัดอำเภอในพื้นที่อำเภอพานจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะหรือใช้ทักษะที่แสดงออกถึงความสามารถที่จะนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายในแต่ละภารกิจ ภายใต้การทำงานร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ผู้นำท้องที่ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความหลากหลายและซับซ้อนในวิธีการทำงานที่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงปัญหาและความสำคัญในการศึกษาถึงคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เพื่อให้ทราบถึงคุณลักษณะของปลัดอำเภอและความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย และสามารถ

นำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการทำงานร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ และเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะที่คาดหวังของตำแหน่งปลัดอำเภอต่อวิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง เพื่อใช้ในหลักสูตร “ปลัดอำเภอ” และการพัฒนาบุคลากรในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

สมมติฐานของการวิจัย

คุณลักษณะของปลัดอำเภอมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย” โดยผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ

ไฟรเกอน และแจ๊คสัน (Frigon and Jackson, 1996) (อ้างใน อัมรินทร์ พานัด, 2563) กล่าวถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำ (Leadership Trait) ว่า คือ ลักษณะและคุณสมบัติเด่นในตัวผู้นำที่ผู้อื่นไม่มี คุณลักษณะเหล่านี้เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวที่แสดงออกมาบนภาวะผู้นำและความรับผิดชอบทางการบริหาร คุณลักษณะภาวะผู้นำนี้จะแสดงด้วยคุณลักษณะภาวะผู้นำ 10 ประการ คือ 1) มีการควบคุมอารมณ์ 2) ความสามารถในการปรับตัว 3) ความคิดริเริ่ม 4) ความกล้าหาญ 5) ความสามารถในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจ 6) มีพฤติกรรมจริยธรรม 7) มีคุณพินิจที่ดี 8) ความอดทน 9) มีความปรารถนามุ่งมั่น และ 10) มีความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้

คูซส์ และพอสเนอร์ (Kouzes and Posner, 1997) (อ้างใน กฤติยา มามีชัย, 2562) กล่าวถึง

องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำไว้ว่า คุณลักษณะของผู้นำควรประกอบด้วย ลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) มีความซื่อสัตย์ 2) มองการณ์ไกล 3) มีความสามารถในการตัดสินใจ 4) มีศักยภาพในการทำงาน
- 5) มีจิตใจเป็นธรรม 6) ให้การสนับสนุน 7) ใจกว้าง 8) มีความเฉลียวฉลาด 9) มีความกล้าหาญ
- 10) เป็นที่พึ่งได้ 11) มีความตรงไปตรงมา 12) ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ 13) มีจินตนาการ 14) เอาใจใส่บุคคลอื่น
- 15) มีความสามารถในการตัดสินใจ 16) มีความทะเยอทะยาน 17) มีความจงรักภักดี 18) มีวุฒิภาวะ
- 19) ควบคุมตนเองได้ และ 20) อิสระเป็นตัวของตัวเอง

แนวคิดและทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำสามารถอธิบายคุณลักษณะเฉพาะของผู้นำซึ่งมีความโดดเด่นและแตกต่างกับผู้ตาม ซึ่งสามารถแบ่งองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะหรือความสามารถ เป็นคุณลักษณะที่สามารถพัฒนาได้จากประสบการณ์ต่าง ๆ 2) ด้านความรู้ เป็นคุณลักษณะที่เกิดจากการเรียนรู้ และความเชี่ยวชาญ 3) ด้านบุคลิกภาพ เป็นคุณลักษณะเฉพาะบุคคล และ 4) ด้านสังคม เป็นคุณลักษณะที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่น โดยองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำในแต่ละด้านสามารถพัฒนาได้

2. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ซาลินิค (Zaleanick, 1958) (อ้างใน ทศนีย์ นิมนนาโรจน์, 2562) กล่าวถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติว่า จะได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งภายนอกและภายใน (external and internal) มากน้อยเพียงใด ซึ่งถ้าหากว่าผู้ปฏิบัติงานได้รับการตอบสนองมากการปฏิบัติงานก็ย่อมมีประสิทธิภาพมากด้วยเช่นกัน

นลพรรณ บุญฤทธิ์ (2558) (อ้างใน ธัญญรัตน์ สาลิกา, 2566) กล่าวถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไว้ว่า เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายแล้วเสร็จ โดยคำนึงถึงความถูกต้องรวดเร็วของงาน ความประหยัด ความยุติธรรม และความเสมอภาค รวมถึงปริมาณผลงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

จากแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติข้างต้น จะเห็นว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเกิดจากความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงคุณภาพ ความประหยัด และเวลาที่เหมาะสม ซึ่งประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติงานได้รับการตอบสนองความต้องการเพียงใด

3. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะปกครองท้องที่

สำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2558) ได้กล่าวถึงการจัดการปกครองท้องที่ไว้ว่า ได้เริ่มต้นมาจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านที่มีมาแต่เดิมขึ้นใหม่เพราะ

ทรงเล็งเห็นว่าการปกครองในระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด และเจตน ดิษฐอุดม (2560) ได้กล่าวถึงการจัดการปกครองท้องที่ไว้ว่า การจัดการปกครองท้องที่เป็นการกำหนดหน่วยการปกครองที่ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เพื่อให้มีความใกล้ชิดและทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชน จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาบ้านเมืองนับตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ยังคงบังคับใช้มาโดยตลอด และตามมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 กำหนดให้ปลัดอำเภอ เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ และกรมการอำเภอ โดยมีหน้าที่และอำนาจที่ได้บัญญัติไว้ ทั้งนี้ให้กรมการอำเภอมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านด้วย ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งสามารถสรุปการปฏิบัติงานหรือภารกิจได้ 3 มิติ ได้แก่ มิติที่หนึ่ง ภารกิจตามอำนาจหน้าที่ มิติที่สอง ภารกิจตามนโยบายรัฐบาล และมิติที่สาม ภารกิจเชิงพื้นที่ตำบลและหมู่บ้าน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดการปฏิบัติหน้าที่ จำนวน 3 ตัวแปร ตามการปฏิบัติงาน ทั้ง 3 มิติ

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะปกครองท้องที่ช่วยให้เข้าใจความเป็นมาของตำแหน่ง อำนาจและหน้าที่ของปลัดอำเภอในการปกครองท้องที่ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจของกรมการปกครองในระดับพื้นที่อำเภอ

4. คุณลักษณะของปลัดอำเภอ

กองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครอง (2558) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่คาดหวังของตำแหน่งปลัดอำเภอ ประกอบด้วย 14 คุณลักษณะ ดังนี้ 1) กลุ่มนักประสานงาน ประสานคน ทำงานเป็นทีม/เป็นนักบูรณาการ 2) มีจิตสำนึกในการบริการประชาชน 3) มีภาวะผู้นำ/มีความสามารถในการสั่งการตามอำนาจหน้าที่ 4) มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 5) เป็นที่รักใคร่และยอมรับของประชาชนทุกภาคส่วน มีมนุษยสัมพันธ์ 6) เป็นนักปกครองมืออาชีพ ศรีทธาต่อสถาบันนักปกครอง 7) เป็นนักบริหารเชิงกลยุทธ์ มีวิสัยทัศน์ มุ่งผลสัมฤทธิ์ 8) เชี่ยวชาญงานพื้นที่ การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ 9) เป็นคนเก่ง รอบรู้ คล่องตัว กระตือรือร้น 10) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทำงานเชิงรุก 11) เชี่ยวชาญระเบียบกฎหมาย 12) มีศิลปะในการสื่อสารจูงใจ 13) เข้าใจข้อแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ และ 14) มีความทันสมัย ก้าวทันเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่

คุณลักษณะที่คาดหวังของตำแหน่งปลัดอำเภอ 14 ประการ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ (Trait Theory) แนวคิดของคุซส์ และพอสเนอร์ (Kouzes and Posner, 1997) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ประการ ได้แก่ 1) นักประสานงาน นักบูรณาการ ทำงานเป็นทีม 2) เป็นนักบริหารเชิงกลยุทธ์ มีวิสัยทัศน์ มุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) เป็นคนเก่ง รอบรู้ คล่องตัว กระตือรือร้น 4) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทำงานเชิงรุก และ

5) มีศิลปะในการสื่อสารจิตใจ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคุณลักษณะของปลัดอำเภอ จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ คุณลักษณะด้านทัศนคติ ซึ่งหมายถึง แนวความคิดเห็น เป็นความรู้สึกนึกคิดที่ปลัดอำเภอมองต่อสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งตนเอง โดยมีเหตุผลและประสบการณ์ประกอบคุณลักษณะด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความเชี่ยวชาญระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน และความรอบรู้งานในหน้าที่ของปลัดอำเภอ ทั้งภารกิจกรมการปกครองและส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง คุณลักษณะด้านทักษะในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ปลัดอำเภอ คุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ หมายถึง การมองภาพในอนาคตหรือทิศทางการปฏิบัติงานของปลัดอำเภอในระยะยาว คุณลักษณะด้านความริเริ่ม หมายถึง มีความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดเดิม และนำความรู้ใหม่มาประยุกต์การปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะท่าทางซึ่งสามารถแสดงออก ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และความรู้สึกนึกคิด ที่สะท้อนออกมาให้ผู้อื่นเห็น ซึ่งคุณลักษณะที่คาดหวังของตำแหน่งปลัดอำเภอจึงสามารถนำไปใช้อธิบายคุณลักษณะทั้ง 6 ด้านในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อย่างครอบคลุม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

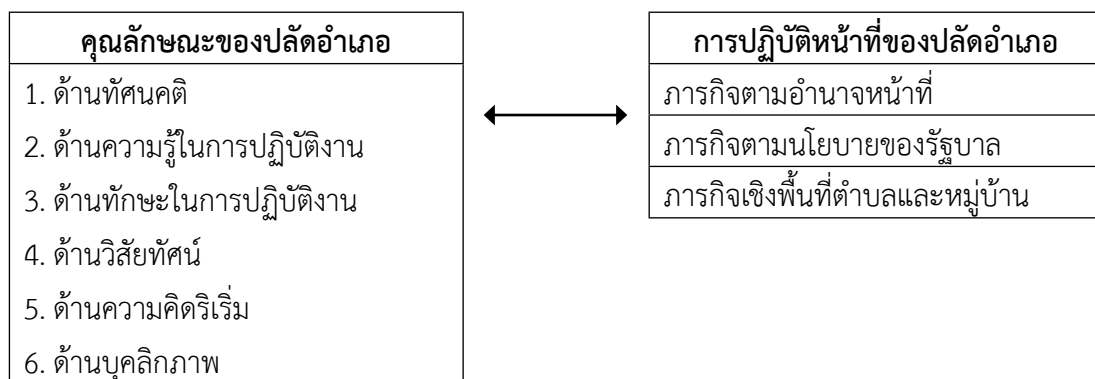
นิพนธ์ ชายใหญ่ และคณะ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำคัญยังมี 5 ประการ ได้แก่ คุณลักษณะที่เกี่ยวกับการสร้างความไว้วางใจ คุณลักษณะด้านความรู้ คุณลักษณะด้านทักษะ คุณลักษณะด้านทัศนคติ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับศาสตร์พระราชทาน ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากการวิจัยในการเสริมสร้างคุณลักษณะหรือทักษะของปลัดอำเภอที่ตรงกับความต้องการในการปฏิบัติงานในพื้นที่มาใช้ในการศึกษาต่อยอดในพื้นที่ปกติ เพื่อศึกษาระดับและความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครองและเสนอแนะต่อวิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างคุณลักษณะหรือทักษะของปลัดอำเภอ

ปิยณัฐ ตรงศิริ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะภาวะผู้นำของข้าราชการฝ่ายปกครองระดับอำเภอ กรณีศึกษา ปลัดอำเภอฝ่ายปกครองและฝ่ายความมั่นคง จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ปลัดอำเภอฝ่ายปกครองและฝ่ายความมั่นคง จังหวัดนครปฐม มีรูปแบบภาวะผู้นำรูปแบบใด ผลการศึกษาพบว่า ปลัดอำเภอฝ่ายปกครอง มีรูปแบบภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นความสัมพันธ์ และปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง มีรูปแบบภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นงาน โดยงานวิจัยฉบับนี้ชี้ให้เห็นถึงการศึกษาวิจัยในประเด็นของข้าราชการฝ่ายปกครองในช่วงที่ผ่านมา นั้น เป็นการศึกษาลักษณะภาพรวมของตำแหน่งต่างๆ ในพื้นที่โดยไม่ได้ระบุ

กลุ่มงานหรือฝ่าย ทำให้ข้าราชการฝ่ายปกครองหรือปลัดอำเภอ ซึ่งมีภารกิจที่แตกต่างกันและมีคุณลักษณะในการแสดงออกในการปฏิบัติแตกต่างกันนั้น ถูกรับรวมเป็นลักษณะเดียวกัน จึงเป็นการศึกษาที่มุ่งศึกษาในมิติที่แคบลง โดยศึกษาในตำแหน่งของปลัดอำเภอฝ่ายปกครองและฝ่ายความมั่นคง เพื่อแสดงผลและเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของรูปแบบภาวะผู้นำภายใต้กรอบการวิจัย การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาคุณลักษณะของปลัดอำเภอในมิติที่กว้างและครอบคลุมกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครองซึ่งต้องรับผิดชอบภารกิจที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์สามารถนำผลไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะของปลัดอำเภอ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของปลัดอำเภอและการปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยไว้ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ในครั้งนี้ ใช้หลักการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 236 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ใช้สูตรของ Taro Yamane ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 149 คน แล้วใช้วิธีการคัดเลือกแบบกำหนดโควตากระจายไปตามตำบลต่าง ๆ ตามสัดส่วนเพื่อให้มั่นใจว่ากลุ่มตัวอย่างมาจากทั้ง 15 ตำบล แล้วจึงดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

สูตร การคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดยที่ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5

หรือ 0.05

$$\text{แทนค่า } n = \frac{236}{1+236(0.05)^2}$$

$$n = 148.42$$

$$n = 149 \text{ คน}$$

$$\text{สูตร การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{N1 \times n}{n}$$

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

$N1$ = จำนวนประชากรตำบล

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (149 คน)

เช่น ตำบลสันมะเค็ด จำนวนประชากร 21 คน

$$\text{กลุ่มตัวอย่าง} = \frac{21 \times 149}{236} = 13 \text{ คน}$$

ตารางที่ 1 ตารางแสดงสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างรายตำบล

ที่	ตำบล	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	สันมะเค็ด	21	13
2	ธารทอง	11	7
3	แม่ฮ้อ	20	13
4	สันติสุข	9	6
5	ดอยงาม	14	9
6	ห้วยม	13	8
7	เจริญเมือง	22	14
8	ป่าหุ้ง	18	11
9	ม่วงคำ	17	11
10	ทรายขาว	17	11
11	สันกลาง	18	11
12	แม่เย็น	11	7
13	เมืองพาน	25	16
14	ทานตะวัน	12	7
15	เวียงห้าว	8	5
รวม		236	149

ที่มา ผู้วิจัย, 2568

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้
 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของปลัดอำเภอ สังกัดที่ทำการปกครองอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านทัศนคติ 2) ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน 3) ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน 4) ด้านวิสัยทัศน์ 5) ด้านความคิดริเริ่ม และ 6) ด้านบุคลิกภาพ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ 2) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐบาล และ 3) ด้านการปฏิบัติหน้าที่เชิงพื้นที่ตำบล และหมู่บ้าน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

โดยค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ ซึ่งใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.987

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมอบแบบสอบถามและอธิบายหัวข้อให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนของคำตอบในแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

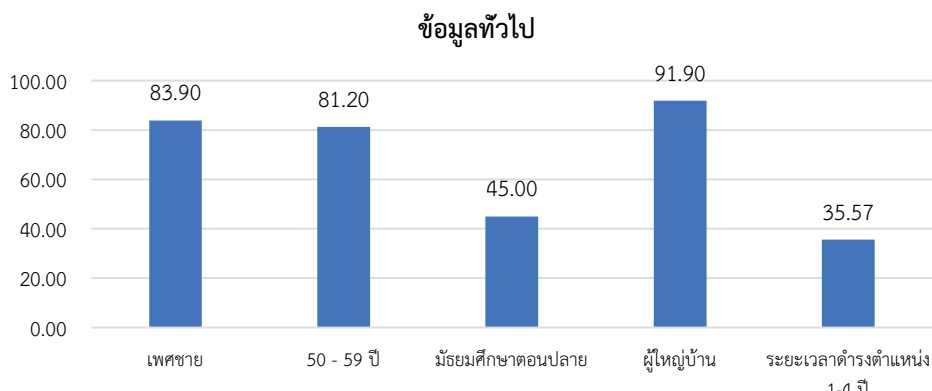
การจัดทำกับข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม จัดระบบข้อมูล ลงรหัสข้อมูล และประมวลผลข้อมูลเพื่อคำนวณหาสถิติเบื้องต้น และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานคุณลักษณะของปลัดอำเภอมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient: r_{xy}) และใช้การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Hinkle, D.E., Wiersma, W., & Jurs, S.G. (2003)

ผลการวิจัย

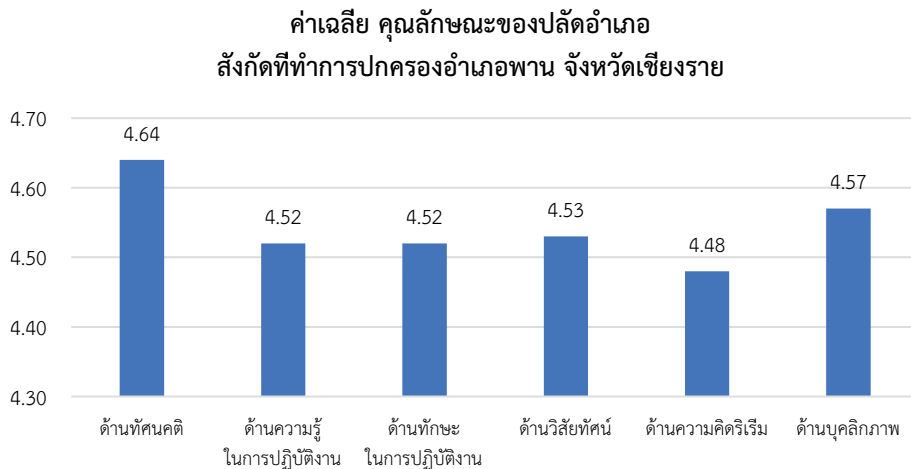
ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Study) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ จากการศึกษาผลการวิจัย มีดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยมีอายุอยู่ในช่วง 50 – 59 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน และมีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 1 – 4 ปี

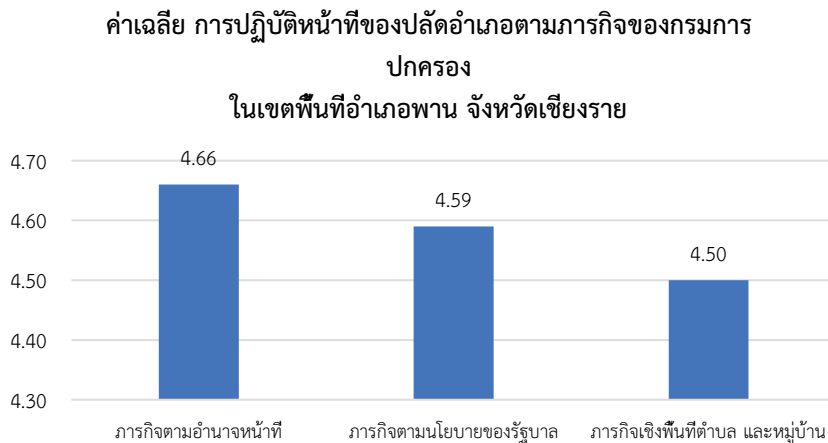
ภาพที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของปลัดอำเภอ สังกัดที่ทำการปกครองอำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านทัศนคติ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.51) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความคิดริเริ่ม ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.53)

ภาพที่ 2 ค่าเฉลี่ย คุณลักษณะของปลัดอำเภอ สังกัดที่ทำการปกครองอำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) รองลงมาคือด้านการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐบาล ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.52) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการปฏิบัติหน้าที่เชิงพื้นที่ตำบลและหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.57)

ภาพที่ 3 ค่าเฉลี่ย การปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของปลัดอำเภอ ทั้ง 6 ด้าน กับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ทั้ง 3 ภารกิจนั้น พบว่าคุณลักษณะของปลัดอำเภอโดยรวมกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีความสัมพันธ์ในระดับสูงทุกด้าน และมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกเป็นรายการกิจพบว่า คุณลักษณะของปลัดอำเภอโดยรวมกับการปฏิบัติหน้าที่

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

คุณลักษณะของปลัดอำเภอ		การปฏิบัติหน้าที่			
		ภารกิจตามอำนาจหน้าที่	ภารกิจตามนโยบายของรัฐบาล	ภารกิจเชิงพื้นที่ตำบลและหมู่บ้าน	การปฏิบัติหน้าที่โดยรวม
1.	ด้านทัศนคติ	0.696**	0.726**	0.590**	0.716**
2.	ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน	0.730**	0.707**	0.651**	0.745**
3.	ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน	0.726**	0.748**	0.672**	0.766**
4.	ด้านวิสัยทัศน์	0.779**	0.733**	0.663**	0.774**
5.	ด้านความคิดริเริ่ม	0.774**	0.771**	0.745**	0.818**
6.	ด้านบุคลิกภาพ	0.785**	0.811**	0.716**	0.825**
คุณลักษณะของปลัดอำเภอโดยรวม		0.821**	0.823**	0.740**	0.850**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .01

ตามอำนาจหน้าที่มีความสัมพันธ์ในระดับสูง คุณลักษณะของปลัดอำเภอโดยรวมกับการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐบาล มีความสัมพันธ์ในระดับสูง และคุณลักษณะของปลัดอำเภอโดยรวมกับการปฏิบัติหน้าที่เชิงพื้นที่ตำบลและหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ที่ได้จากเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะของปลัดอำเภอในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านทัศนคติและบุคลิกภาพ ที่เป็นเช่นนี้เพราะปลัดอำเภอแสดงออกซึ่งความเป็นผู้มีคุณธรรม กล้ายืนหยัดในความถูกต้อง ไม่กระทำผิดกฎหมาย และแสดงออกถึงความมีจิตบริการ เป็นผู้มีใจรักที่จะช่วยเหลือและให้บริการประชาชนทุกระดับอย่างเท่าเทียม เป็นไปตามองค์ประกอบคุณลักษณะของคูซส์ และพอสเนอร์ (Kouzes and Posner, 1997) ในลักษณะมีจิตใจเป็นธรรม เป็นที่พึ่งได้ และเอาใจใส่บุคคลอื่น และเป็นไปตามคุณลักษณะที่คาดหวังของตำแหน่งปลัดอำเภอ ในลักษณะมีจิตสำนึกในการบริการประชาชน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบปลัดอำเภอมีบุคลิกภาพแสดงออกถึงความเป็นผู้ที่มีความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน มีการวางตัวเหมาะสม มีความสง่างาม และน่าเคารพนับถือ โดยคุณลักษณะเหล่านี้สะท้อนภาพความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอ ในมุมมองของก้านัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนิพนธ์ ชายใหญ่ และคณะ (2567) ได้ทำการศึกษา วิจัยเรื่อง คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของคุณลักษณะเชิงภาวะผู้นำในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงาน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับคุณลักษณะที่คาดหวังของตำแหน่งปลัดอำเภอ ทั้ง 14 ประการ ที่กำหนดโดยกรมการปกครอง (2558) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคุณลักษณะด้านความคิดริเริ่มจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังคงมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ จึงสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพเชิงความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม เพื่อให้ปลัดอำเภอสามารถขับเคลื่อนการทำงานเชิงรุก ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นผู้มีความทันสมัย ก้าวทันรอบรู้เทคโนโลยีมีความเข้าใจและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ในการทำงาน

2. ในด้านการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ปลัดอำเภอสามารถดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่และนโยบายของรัฐบาล รวมถึงการขับเคลื่อนภารกิจเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้เพราะปลัดอำเภอสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการติดต่อหรือขอรับบริการเกี่ยวกับภารกิจของกรมการปกครอง

เช่น ด้านทะเบียนและบัตร เห็นได้จากสรุปผลการดำเนินงานสำคัญของการปกครองอำเภอพาน
ประจำเดือนตุลาคม 2568 สามารถให้บริการงานทะเบียนราษฎร จำนวน 518 ราย งานบัตรประจำตัว
ประชาชน จำนวน 1,154 ราย งานทะเบียนทั่วไป 125 ราย เป็นต้น การปฏิบัติหน้าที่ในการกิจตามนโยบาย
ของรัฐบาลสามารถขับเคลื่อนนโยบายการแก้ไขปัญหาเสพติด “รวมพลังรักศรัทธา แก้ไขปัญหาเสพติด
แบบบูรณาการ Quick Big Win: ขับเคลื่อนอย่างรวดเร็ว สู้ชัยชนะที่ยิ่งใหญ่” ครบทั้ง 15 ตำบลภายในกำหนด
และในการปฏิบัติหน้าที่ในการกิจเชิงพื้นที่ตำบล และหมู่บ้าน สามารถดำเนินงานในด้านการอำนวยความสะดวก
เป็นธรรมชาติสามารถตรวจสอบข้อร้องเรียนที่ประชาชนยื่นเรื่องด้วยตนเอง จนเป็นที่ยุติ จำนวน 2 เรื่อง
จากจำนวนเรื่องร้องเรียนฯ 2 เรื่อง หรือการตรวจสอบข้อร้องเรียนจนจบหมาย หรือบัตรสนเท่ห์ จนเป็นที่ยุติ
จำนวน 1 เรื่อง จากจำนวนเรื่องร้องเรียนฯ 1 เรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปิยณัฐ ตรงศิริ (2564)
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะภาวะผู้นำของข้าราชการฝ่ายปกครองระดับอำเภอ กรณีศึกษา ปลัดอำเภอ
ฝ่ายปกครองและฝ่ายความมั่นคง จังหวัดนครปฐม ที่อธิบายถึงรูปแบบภาวะผู้นำที่เน้นความสัมพันธ์
และความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะบทบาทของปลัดอำเภอที่ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้กำกับดูแล
ผู้ประสานงาน และนักวางแผนเชิงนโยบาย อันสะท้อนถึงความสามารถในการบูรณาการบทบาทตามกฎหมาย
เข้ากับการบริหารเชิงพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของปลัดอำเภอกับการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า
มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา
ของแก้วภัทรา จิตอักษร และคณะ (2565) และสุนันทา เชื่อมทอง และคณะ (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่าคุณลักษณะของผู้นำมีผลโดยตรง
ต่อประสิทธิภาพและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร การค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การพัฒนา
คุณลักษณะทั้งในด้านทัศนคติ ความรู้ ทักษะ วิสัยทัศน์ และบุคลิกภาพ ย่อมมีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพ
การปฏิบัติงานของปลัดอำเภออย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสะท้อนภาพลักษณ์ของภาครัฐที่ตอบสนอง
ต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาระดับคุณลักษณะของปลัดอำเภอ สังกัดที่ทำการปกครองอำเภอพาน จังหวัด
เชียงราย พบว่าคุณลักษณะของปลัดอำเภอด้านความคิดริเริ่มมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับคุณลักษณะ
ด้านอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์
และการริเริ่มสิ่งใหม่ในกระบวนการทำงาน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถ

ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปได้อย่างทันท่วงที สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ ดังนี้

1. นำผลการวิจัยเสนอต่อวิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร “ปลัดอำเภอ” โดยเน้นการเสริมสร้างความคิดริเริ่ม วิสัยทัศน์ และทัศนคติที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ได้อย่างสร้างสรรค์
2. กรมการปกครองควรจัดกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาคุณลักษณะของปลัดอำเภอทั้งด้านความรู้ ทักษะ และบุคลิกภาพ เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานเชิงพื้นที่และสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน โดยจัดทำโครงการหรือแนวทางการทำงานใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของพื้นที่ หรือจัดให้มีพื้นที่ของการแสดงความคิดเห็น เวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมีส่วนร่วมเพื่อร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมให้กับพื้นที่
3. ปลัดอำเภอควรพัฒนาตนเอง ทั้งด้านความคิดริเริ่ม ความรู้ ทักษะ วิสัยทัศน์ บุคลิกภาพ และทัศนคติ ตลอดจนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นผู้ที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือ ตอบสนองความต้องการของประชาชน และขับเคลื่อนภารกิจของกรมการปกครองให้บรรลุเป้าหมาย โดยการฝึกด้วยตนเองหรือการเข้าร่วมหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของกรมการปกครอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของปลัดอำเภอ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมการปกครองให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด อันจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในระดับตำบลและหมู่บ้านได้อย่างเหมาะสม ครอบคลุม และยั่งยืน ทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้ปลัดอำเภอสามารถปฏิบัติภารกิจ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ได้อย่างเต็มความสามารถ อันเป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในระยะยาว

บรรณานุกรม

- กองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครอง. (2558). **คู่มือปลัดอำเภอ**. โรงพิมพ์อสาารักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร.
- กรมการปกครอง. (2562). **คำสั่งกรมการปกครองเรื่อง ปรับปรุงโครงสร้างและเกลียอัตรากำลังข้าราชการส่วนกลาง สังกัดกรมการปกครอง**. กรมการปกครอง.
- กฤติยา มามีชัย. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- เจตน์ ดิษฐอุตม. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นและท้องที่**. <https://url.in.th/OQVvY>
- ทัศนีย์ นิมนภาโรจน์. (2562). การรับรู้การบริหารของหัวหน้างาน และการสนับสนุนทางสังคมกับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรฝ่ายสนับสนุนบริการโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. **วารสารบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ราชวมงคลล้านนา**. 7(1). 64 – 75.
- ธัญญารัตน์ สาลิกา. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินการคลัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. กองบริหารทรัพยากรสุพรรณบุรี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. <https://research.rmutsb.ac.th/fullpaper/2566/research.rmutsb-99-20230531105625944.pdf>.
- นิพนธ์ ชายใหญ่, ปัญญา เทพสิงห์, และ เกษตรชัย และหิม. (2567). คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 12(5). 1880 – 1891.
- ปิยณัฐ ตรงศิริ. (2564). **ลักษณะภาวะผู้นำของข้าราชการฝ่ายปกครองระดับอำเภอกรณีศึกษาปลัดอำเภอฝ่ายปกครองและฝ่ายความมั่นคง จังหวัดนครปฐม**. [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- วัชรเดช เกียรติชานน. (2564). การพัฒนาบทบาทของนายอำเภอในทศวรรษหน้า. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**, 6(2), 441 – 454.
- อัมรินทร์ พานัด. (2563). **อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม**. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].